

---

meghadUtasamasyAlekhah by Meghavijaya

——
మేఘదూతసమస్యాలేఖః

——
Document Information

Text title : Meghadutasamasyalekhah by Meghavijaya

File name : meghadUtasamasyAlekhahMeghavijaya.itx

Category : major_works, jaina

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Meghavijaya

Description/comments : A message to Meghavijaya's Jain Guru through Megha taking 4th line of each shloka of Kalidasa's MeghadUtaM as a Samasya pUruti

Latest update : August 18, 2019

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

మేఘదూతసమస్యాలేఖః

meghadUta samasyAlekhaH of Meghavijaya.

In this Jain work, the author is sending a message to his Jain Guru through Megha. He has taken 4th line of each shloka of Kalidasa's MeghadUtaM as a Samasya, and composed three more lines to complete the samasya shloka, as a samasyA pUraNa. Thus, the 4th line of each shloka in both kAvyas are identical, though the stories are entirely different. The poetical metre of this work is mandAkrAntA, as expected.

NOTE: Another similar work, pArshvAbhyudaya, a Jain philosophical work, by another Jain poet Jinadasa (8th century) is available, in which all the four lines in all the shlokas of Kalidasa's meghadUtTam, in the original order are used as a samasyA pUraNa (so it is much larger than the present work). This work is of interest, since it embodies the oldest version of kAlidAsa's meghadUtam as it was available in the 8th century.

The introduction in the publication of the present work says the following:

అస్మిలేఖే కస్మిశ్చిత్పురే చాతుర్మాసీకీస్థితం కుర్వద్భిః
కవిభిర్మేఘదూతద్వారా
శ్రీదేవపత్తనస్థతపగణపతిశ్రీమద్విజయప్రభసూరీశ్వరాణాం
కుశలవార్తాదినంనూచకం వచికం ప్రేషయద్భిర్దేవగిర్వాడీనాం
వర్ణనం కృతమస్తి ॥

అథ మహామహోపాధ్యాయశ్రీమేఘవిజయవిరచితో మేఘదూతసమస్యాలేఖః ।
(మన్దాక్రాంతావృత్తమ్)

స్వస్తి శ్రీమదుభయవనదినకృద్వీరతిథాభినేతుః
 ప్రాప్యదేశం తపగణపతేర్మేఘనామా వినేయః ।
 జ్యేష్ఠస్థిత్యాం పురమనుసరన్ నవ్యరజ్గం ససర్జ
 స్నిగ్ధచాప్యయాతరుషు వసతిం రామగిర్యాశ్రమేషు ॥ ౧॥

తస్యాం పుర్యాం మునిగణగురోర్విప్రయోగీ స యోగీ
 సీత్వా మాసాన్ కదిచిదచిరాధ్యాచికం నేతుకామః ।
 భాద్రే పఞ్చముదయదివసే మేఘమాశ్లిష్టసౌధం
 వప్రకీడాపరిణతగజప్రేక్షణీయం దదర్శ ॥ ౨॥

మత్వా తస్యాఽభ్యుదయనదశాం వాయునోస్నీయమానాం
 చేతో వాచం ఝటితి గమనాపేక్షమూచేఽస్య సాధోః ।
 ప్రత్యాసన్నేఽప్యయి ! తప గురౌ కార్యకార్యాస్తీ యోగః
 కణ్ఠాశ్లేషప్రణయిని జనే కిం పునర్దూరసంస్థే ॥ ౩॥

తద్విజ్ఞప్త్యై త్వరయ రయతః స్వం పునానాఽఽశునానా -
 భావైరేవం కిమివ మనసోదీర్ఘవాక్యః స బాలః ।
 హస్తామ్భోజద్యయరచనయా నిర్మితార్చాయ తస్మై
 ప్రీతః ప్రీతిప్రముఖవచనం స్వాగతం వ్యాజహార ॥ ౪॥

క్వాయం ప్రాయః పవనసలిలజ్యోతిషాం సన్నికాయః
 క్వార్థశ్చాయం ప్రవణకరణైరోఽవిధేయః సమర్థః ।
 హర్షోత్కర్షాదితి స సహసా చిన్తయన్నూచివాంస్తం
 కామార్తా హి ప్రకృతికృపణాశ్చేతనాచేతనేషు ॥ ౫॥

జజ్ఞే భూమావతివిషమతాఽన్యోన్యసామ్రాజ్యదౌస్థ్యా -
 త్కశ్చిన్మాం నో నయతి యతినామీశితుర్వార్తవార్తామ్ ।
 తత్త్వాం యాచే స్వవశమవశాస్పృష్టివిశోపకారం
 యాచ్ఛా మోఘా వరమధిగుణే నాధమే లబ్ధికామా ॥ ౬॥

భ్రాతస్రాతస్తవమసి భువనే జీవనం జీవనస్తీ
 తాపవ్యాపాపహృతినిపుణస్తత్ప్రయోవాహా ! రమ్యా ।
 గమ్యా చారై రుచిరనగరీ దేవకాత్పత్తనాఖ్యా
 బాహ్యోద్యానస్థితహరశిరశ్చన్ద్రికాధౌతహర్మ్యా ౭॥
 నిత్యం చేతః స్ఫురతి చరణామ్భోజయోః సూరిరాజః

కాయః సర్వైః సమయవిషయైః సన్నిబద్ధాన్తరాయః
 నో చేదీదృగ్గురుసురతరుం ప్రాప్య కః స్యాద్దపియాన్
 న స్యాదనోఽప్యహమివ జనో యః పరాధీనవృత్తిః ॥ ౮ ॥

శ్రేయస్యర్థే ప్రభవతి బలాదన్తరాయస్తదస్య
 ప్రధ్వంసాయాభ్యుచితమచిరాదాచిరేయం భజస్వ ।
 లాభోఽప్యత్ర త్రిదశలలనానేత్రసంవీక్షణైస్తాం
 సేవిష్యన్తే నయనసుభగం ఖే భవన్తం బలాకాః ॥ ౯ ॥

॥ అథ ప్రాప్తనుషక్తిం శ్రీశాన్తిజినవర్ణనమ్ ॥

దేవః శాన్తిర్భవతి భవినాం దుర్భవామ్నోధిసేతు -
 ర్హేతుర్భూయోఽనుభవభవ (?) భోగసంయోగలక్ష్యాః । one syllable (guru) missing
 దుష్టైః కష్టైర్వ్యయభయమయైః సన్నియోగేఽఙ్గభాజః
 సద్యఃపాతి ప్రణయిహృదయం విప్రయోగే రుణధి ॥ ౧౦ ॥

అస్యాహ్వనస్మరణకరణోద్భూతభూయఃప్రభావాః
 శ్రద్ధాభాజో వితతమురజస్యేవ గర్జం నిశమ్య ।
 సృత్యారమ్భే జనపతిపురః సజ్జగీషో స్వరుచ్యా
 సమృత్స్యన్తే నభసి భవతో రాజహంసాః సహాయాః ॥ ౧౧ ॥

ఆర్హత్యస్మిన్ సృజతి భువనోద్భాసనం దీపరూపే
 చేతోపృత్తిర్పహలతమసశ్చేదనాయ ప్రపద్య ।
 స్యాత్తత్రాభిప్రణతమనుజస్వర్గివర్గస్య చిత్రం
 స్నేహవ్యక్తిశ్చిరవిరహజం ముఞ్చతో వాష్పముష్ణమ్ ॥ ౧౨ ॥

హర్షాద్వర్షావిహితహితకృత్సూత్రకృత్యః ప్రసూనై -
 ర్వాతానీతైః ప్రణయతు విభోశ్చారుచర్యాం సపర్యామ్ ।
 కుర్వన్నుర్వీం స్వతనుమతనుం తీర్థభావాశ్రితానాం
 క్షీణః క్షీణః పరిలఘుపయః ప్రోతసం చోపభుజ్య ॥ ౧౩ ॥

దేవస్యాస్య ప్రసవసమయే దిక్కుమారీభిరుచ్చై -
 ర్గన్ధామ్నోదః ప్రసృమరసుమాఽఽమోదశాలీ విచక్రే ।
 పిత్రా తత్రాఠితనుకృతతతో విశ్వశీర్షే త్వమేషి
 దిక్షౌగానాం పథి పరిహరన్ స్థూలహస్తావలేపాన్ ॥ ౧౪ ॥

ఉద్యద్బాలారుణఘృణిగణోన్మిత్రశుద్ధాశ్మగర్భ -

చ్చత్రేజైతాం తనుమనుదినం భాసితామస్య పశ్య |
మందారద్రుప్రభవనిచయైః పథ్యనేపథ్యభాజో
బర్హణేవ స్ఫురితరుచినా గోపవేషస్య విష్ణోః || ౧౫ ||

శ్యామీభావం శమయితుమనా వామభాగే వితత్యా
ప్రాదక్షిణ్యం నయ గురుమురుశ్రేయసా దేవమేనమ్ |
నృత్యాసక్తామరవరవధూవేషవస్త్రాయమాణః
కించితప్రశ్చాద్వ్యజ లఘుగతిర్భూయ ఏవోత్తరేణ || ౧౬ ||

శక్యే రాకాతుహినకిరణో వైశ్వసేనిస్వరూపా -
చ్చత్రే పూజాస్పదమిహ మృగం స్వస్య సంవాహకం ఖే |
న క్షుద్రేఽపి ప్రథమసుకృతోద్భావజన్మోపకారః
ప్రాప్తే మిత్రే భవతి విముఖః కిం పునర్యస్తథోఽయైః || ౧౭ ||

రజ్జుశ్చంద్రం జనముఖవిభామోషసజ్ఞాతదోషం
పాదామ్భోజే మఖరమిషతోఽభ్యానయత్ప్రసాదమ్ |
స్వీయోత్సర్గే తదివ హరిణో ధీయతే శితభాసా
సద్భావార్ద్రః ఫలతి న చిరేణోపకారో మహత్సు || ౧౮ ||

గాయస్తీనాం జనవరపురశ్చారులీలావతీనాం
రూపోత్ప్రేక్షావివశమనసి త్వయ్యథాగ్రం ప్రపన్నే |
ప్రాప్తః స్వాహాశనజనమనఃకామ్యతాం మణ్డపోఽపి
మధ్యే శ్యామః స్తన ఇవ భువః శేషవిస్తారపాణ్డుః || ౧౯ ||

నానారత్నాభరణకిరణైర్భూషితాం ద్యూషితార్చ్యం
జైసిమర్చాం తవ వినమతః కాఽపి కాన్తిర్భవిత్రీ |
యామాలిక్యాభినవనవనైర్వర్ణయిష్యన్తి సిద్ధాః
భక్తిచ్ఛేదైరివ విరచితాం భూతిమజ్గే గజస్య || ౨౦ ||

తస్యాః స్నాత్రే దనుజమనుజైర్నాత్రపావిత్ర్యహేతో
సృష్టే దిష్ట్యా ప్లుతమవిరలం క్షీరమాదేయమేవ |
తన్మాహాత్మ్యాత్పవనయవనస్తేఽభిభూత్యై ప్రభుర్న
రిక్తః సర్వో భవతి హి లఘుః పూర్ణతా గౌరవాయ || ౨౧ ||

లోకాః కుష్ఠాద్గలితవపుషో నిర్విరోకాః సశోకాః
అర్హతాన్మిత్రామృతభరసరఃస్నాతమాత్రాః క్షణేన |

భూత్వా భాస్వల్లలితతనవో దివ్యభోగైర్భజన్తి
సోత్కణ్ఠాని ప్రియసహచరీసమ్భ్రమాలిజ్కీతాని || ౨౨||

|| ఇతి జనవర్ణనమ్ ||

నాస్మిన్మార్గేఽస్యహమయి ! గతస్తచ్చ యాత్రానువేశ్మ
గత్వా శ్రాద్ధాః సదయహృదయాః సమ్పదాం సంప్రదాయాః |
ప్రప్తవ్యాస్తే గురుముఖఘనాన్నిర్గలద్వాగ్లలానాం
సారణ్ణస్తే జలలవముచః సూచయిష్యన్తి మార్గమ్ || ౨౩||

రత్నశ్రేణీరచితనిచితస్వర్ణసజ్జీర్ణసాధే -
ష్యస్యాం జాలన్తరపరిలసల్లోలనేత్రాకలాపైః |
శుక్లాపాఙ్కైర్మధురవచనైర్వన్దనాం వక్తుకాపైః
ప్రత్యుద్యాతః కథమపి భవాన్ గన్తుమాశు వ్యవస్యేత్ || ౨౪||

వృష్టే హ్యత్ర త్వయి ప్రతిగృహం కేతకోత్సేధహేతౌ
ధారాయన్త్రావలయ ఉదితోత్తుజ్గరజ్జత్తరణ్ణః |
అన్తర్మజ్జత్సరసిజదృశాం వక్రపద్మైః సపద్మాః
సమ్ప్రత్యస్యన్తే కతిపయదినస్థాయిహంసా దశార్ణాః || ౨౫||

ప్రస్థానార్థం తవ సవయసం ప్రార్థయస్వార్థవన్తం
కాసారం తం జలజరజసా పీతవాసో వసానమ్ |
సిన్ధ్వా వధ్వా అధరమధురం యః పిబత్యున్నమయ్య
సభ్రూభిజ్గం ముఖమివ పయో వేత్రవత్యాశ్చలోర్మి || ౨౬||

స్థిత్యా తీరే ధ్రువముపసరచ్చణ్చలాచణ్చలాక్షీః
ధారాహస్తైః కుసుమమధురాం దర్శయేస్తాం వనాలీమ్ |
యా ప్రాయోగ్యైః సురతలలితప్రక్రియాణాం ప్రియాణా -
ముద్ధామాని ప్రథయతి శిలావేశ్మభిర్యోవనాని || ౨౭||

సంస్థానేన ప్రహితమతులం వీక్ష్య పక్వాన్నవృన్ద -
ముద్దాన్యేఽపి స్వతరుషు చలచ్ఛాఖికానాం మిషేణ |
పుష్పశ్రేణీం ప్రహితుమనసి (?) ప్రోన్నతానాం సమేధి
చ్ఛాయాదానాత్ క్షణపరిచితః పుష్పలాపీముఖానామ్ || ౨౮||

అస్యాం పుర్యాం నరపతినమన్మౌలిమాలార్చితాంప్రీః
సాహేః పుత్రః సునయనయనః పాతి లోకాన్ పితేవ |

గీర్వాణస్త్రీసదృశసుదృశాం తస్య సౌధోర్ధగామీ
లోలాపాక్షైర్దృశి న రమనే లోచనైర్వజ్చితోఽసి ॥ ౨౯ ॥

నార్యః పుర్యాం ప్రతిగృహమిహ శ్రేణీమాపూర్య తూర్వై -
రుద్ధిశ్యేయం ప్రనయరచితం గానముత్తానయన్తి ।
శ్రుత్వా తాస్తాం రసితమసితైర్మోహయిష్యన్త్యపాక్షైః
స్త్రీణామాద్యం ప్రణయవచనం విభ్రమో హి ప్రియేషు ॥ ౩౦ ॥

రోదస్యోస్తాం పరిచితమితి స్వీయచిత్రైఃవధృత్య
సీమన్యస్యాః కృషికరజనా బీజరాజీం వితేనుః ।
సంప్రత్యేషాఽఙ్కరముకులనైః ప్రాజ్ఞలీభూయ నమ్రా
కార్ష్యం యేన త్యజతి విధినా స త్వయైవోపపాద్యః ॥ ౩౧ ॥

ధన్యోఽసి త్వం జలదపటలే ! దక్షిణస్యాం ప్రవిశ్య
దృష్టం యేన ప్రవరనగరం సారమేతజ్జగత్త్యాః ।
భుక్తే భాగ్యే భువి ను మరుతాం దేవశైలాద్విధాఽపి
శేషైః పుణ్యైర్వృతమివ దివః కాన్తిమత్థణ్ణమేకమ్ ॥ ౩౨ ॥

అత్రాశ్లేష్టుం కమలవదనా వీచిహస్తైః సరస్యః
ప్రోక్తాః కాన్తా ఇవ సువయసాం త్వాం విజానన్తి శబ్దైః ।
ముక్తా నన్త్యం విరహవిధురాః కుత్ర గన్తాసి భోగ్యోఽ-
సి ప్రావాతః ప్రియతమ ఇవ ప్రార్థనాచాటుకారః ॥ ౩౩ ॥

అస్యాం ముక్తామరకతపవిత్రీప్రసూనేస్తురత్న -
పూగాన్ దృష్ట్వా తరణిశశినోః శ్రాన్తకాన్తిస్వరూపాన్ ।
పుణ్యశ్రేణీవిపణిగణితాణ్ విద్రుమచ్ఛేదరాశీన్
సంలక్ష్యన్తే సలిలనిధయస్తోయమాత్రావశేషాః ॥ ౩౪ ॥

॥ ఇత్యవరణ్ణావాదవర్ణనమ్ ॥

అస్యాః ప్రాచ్యా సుభగభగినీ దేవగిర్యాహ్వయాస్తి
పూర్వం ప్రత్యాశ్రయమిహ చిరం తస్థివాన్ రామచన్ద్రః ।
సస్నౌ స్నేహాదిహ జనకజా లక్ష్మణః కేలిమాధా -
దిత్యాగస్తూన్ రమయతి జనో యత్ర బన్ధూనభిజ్ఞః ॥ ౩౫ ॥

తస్యాం ఛత్రాయితసురగిరౌ వప్రమౌలిం దధత్యాం
రాజ్ఞస్తూర్వైర్ద్విగుణితరవైర్నర్తయేథా మయూరాన్ ।

గేహేషుః ప్రసవనిచయాకీర్ణమధ్యేషు నూనం
 నీత్వా ఖేదం లలితవనితాపాదరాగాజ్జితేషు || 3౬ ||

ఏతత్పుర్యాః పురపరిసరాదమ్రకస్తూతపత్రా -
 త్తత్రాసీనో నగరసుషమాం మార్గయాద్రౌ వినిద్రామ్ |
 కాసారాణాం విచచకమలామోదిభిః సేవ్యమాన -
 స్తోయక్రీడానిరతయువతిస్నానతిక్తైర్మరుద్భిః || 3౭ ||

స్నాత్రే శ్రాద్ధైస్త్రిభువనగురోస్తత్ర నిర్మీయమాణే
 నానారత్నాంశుకరవనయా భూషితే భూమిభాగే |
 సద్యో వాద్యానుచరచరితైః శబ్దయన్నబ్ధరత్న -
 మామన్ద్యాణాం ఫలమవికలం లప్స్యసే గర్జితానామ్ || ౩౮ ||

పీనోత్తుజ్గస్తనభరనతా గాత్రసాన్దర్యభాజో
 వామాః పుష్పైర్వృషభభగవత్పూజనం కర్తుకామాః |
 మూర్తేః స్నానాదివ సముచితాన్ ప్రాప్య వర్షాగ్రబిన్దూ -
 నామోక్ష్యన్తే త్వయి మధుకరశ్రేణీదీర్ఘాన్ కటాక్షాన్ || ౩౯ ||

ఆశ్లేషార్థం సుహృదివ గిరిః శాఖిబాహుాన్ వితత్య
 తత్రార్చస్తాస్తవ విరచయిష్యత్యనర్హ్యప్రసూనైః |
 గృహ్లాన్ జన్మాప్యవిరలఫలం మానయిష్యత్యమర్త్యైః
 శాస్త్రోద్వేగస్తిమితనయనం దృష్టభక్తిర్భవాన్ యాః || ౪౦ ||

తారుణ్యేన స్మరపరవశాం శిషితానాం ప్రవృత్తిం
 రాత్రౌ స్త్రీణాముపపతిగతౌ శ్రోణిభారాలసానామ్ |
 దేహ్యోలమృం విమలతడితా దర్శయంస్తత్ర మార్గం
 తోయోత్సర్గస్తవితముఖరో మా స్మ భూర్విక్లవాస్తాః || ౪౧ ||

ఇత్యేతస్మాన్నగరయుగలాదీవ్య కేలిస్థలం త్వ -
 మీలోరాద్రౌ సపది వినమన్వార్హమీశం త్రిలోక్యాః |
 భాతః ! ప్రాతర్వృజ జనపదస్త్రీజ్వైః పీయమానో
 మన్దాయన్తే న ఖలు సుహృదామభ్యుపేతార్థకృత్యాః || ౪౨ ||

తాముద్యస్తం నభసి సహసావేక్ష్య కాన్తాం వియుక్తా -
 స్త్రాసవ్యాసం దధతి సరసాం పార్శ్వమస్మాజ్జహీహి |
 రాత్రౌ మ్లానా ఇహ కమలినీర్మోటితుం భానుమాళీ

ప్రత్యావృత్తస్వయి కరరుధి స్యాదనల్పాభ్యసూయః ॥ ౪౩॥

మార్గే యాన్తం బహులసలివైర్దావవహిప్రశాన్తే -
 ర్గోత్రైః క్షోప్పపకృతిసుకృతం రక్షితుం త్వాం నియుక్తాః ।
 నద్యస్తాసాం ప్రచితవయసామర్హసి త్వం న ధైర్యా -
 న్మోఘీకర్తుం చటులశఫరోద్వర్తనప్రేక్షితాని ॥ ౪౪॥

కాచిత్ కాన్తా సరిదిహ తవ ప్రేక్ష్య సౌభాగ్యభిక్షీ -
 మక్షీకుర్యాచ్చపలసలిలావర్తనాభిప్రకాశమ్ ।
 చక్రోరోజావరుణకిరణాచ్ఛాదనాత్పిడయాస్యాః
 జ్ఞాతాస్వాదో విపులజఘనాం కో విహాతుం సమర్థః ॥ ౪౫॥

వర్తన్యస్మిన్ వివిధగిరయస్త్యత్పరిస్యన్తమస్తీ -
 భూతోత్తాపాః క్షితిరుహదలైస్తేపనేష్యన్తి ఖేదమ్ ।
 పుష్పామోదీ కరికులశతైః పీయమానస్తవాతః
 శీతో వాయుః పరిణమయితా కాననోదుమ్బరాణామ్ ॥ ౪౬॥

గత్యైత్సుకేఽప్యణికిటణకిదుర్గయోః స్థేయమేవ
 పార్శ్వః స్వామి స ఇహ విహృతః పూర్వముర్వీశసేవ్యః ।
 జాగ్రద్రూపే విపది శరణం స్వర్గిలోకేభివన్ద్య -
 మత్యాదిత్యం హుతవహముఖే సమ్భ్రం తద్ధి తేజః ॥ ౪౭॥

ఉత్పత్త్యాస్మాత్ప్రణమ విపులే తుణ్ణి ఆ శైలశ్శృణ్ణే Note తుణ్ణి ఆ ఇతి నామ ।
 రామం కామం శ్రమణవృషభం బోధితారం పశూనామ్ ।
 తత్సమ్బుద్ధాన్వయజశిఖినో మూర్తిమస్యాభిషిచ్య
 పశ్చాదద్రిగ్రహణగురుభిర్గర్జితైర్నత్తయేథాః ॥ ౪౮॥

వర్షాభిస్తే శిఖిరశిఖరాధైరికాణాం ప్రవాహైః
 సిన్ధుః పూర్ణా హ్యవనివనితాచక్రసిరగ్గిరేవ ।
 జ్యేష్ఠ్యత్యేష్ఠ్యన్నవజలభరాసక్లమోత్ఫేనరాశిః
 శ్రోతోమూర్త్యా భువి పరిణతాం రన్తిదేవస్య కీర్తిమ్ ॥ ౪౯॥

ఉత్తిర్యాథ త్వయి శిఖరిణాం ధోరణేర్నిమ్నభావా -
 ల్లినే భూమావివ జలలలచ్చైవలినోః ప్రసక్తే ।
 ద్రక్ష్యన్త్యోఘం త్రిదశవనితాః స్నిగ్ధతాపాత్రనేత్రై -
 రేకం ముక్తగుణమివ భువః స్థూలమధ్యేన్ద్రనీలమ్ ॥ ౫౦॥

ఏష్యత్యగ్రేఽభ్యుదయకమలామన్దిరం బన్దిరం శ్రీ -
 సూర్యాఖ్యం తే నయనవిషయం స్వర్ణపూర్ణం క్రమేణ ।
 సక్లన్తాస్మిన్ సుహృదపి ఘనో మాలవాత్తే స్వగాత్రం
 పాత్రికుర్వన్ దశపురవధూనేత్రకౌతూహలానామ్ ॥ ౫౧॥

సభ్యేభ్యానామహమహమికావృద్ధసౌధాగ్రరత్నై -
 రాతిథ్యం తే బహు విరచయన్మానయేస్తత్ పురాపి ।
 హేమైః శ్రాద్ధవ్రజ ఇహ గురోరాగమే మార్గణానాం
 ధారాపాతైస్త్యమివ కమలాన్యభ్యవర్షన్ముఖాని ॥ ౫౨॥

శ్రీమాన్ పార్శ్వప్రభురిహ జయత్యగ్రజాగ్రత్ప్రభావ -
 స్తస్య స్నాత్రామృతసముదయైః పూయతే తాపికాఽపి ।
 సంస్కజ్యైనాం రుచిరరమణీస్నానకర్పూరపూర్ణా -
 మన్తఃశుద్ధస్త్యమపి భవితా వర్ణమాత్రేణ కృష్ణః ॥ ౫౩॥

తస్మాద్గచ్ఛేరను భృగుపురం సిన్ధుబన్ధప్రసక్తా -
 మద్రేర్బాహుమివ శశిసతాం పూర్వగజ్జేతి నామ ।
 రక్షన్తి యా ప్రసృమరజటాఘట్టదమ్భాద్వృటస్య
 శమోభాః కేశగ్రహణమకరోద్దిన్దులగ్నోర్మిహస్తా ॥ ౫౪॥

రేవాతీరే భృగుపురవరస్ఫాటికావాసరాజీ
 తస్యా బిమ్బం విమలసలిలే స్వర్ధునీవాఽపరాఽస్తి ।
 తత్ర చ్ఛాయా పరతటమథాలమ్బితే తే తదైషా
 స్యాదస్థానోపగతయమునాసక్లమేనాభిరామా ॥ ౫౫॥

అగ్రే దృష్ట్వా జలమయమహీవన్మహీనామసిన్ధుం
 సిన్ధోరూర్మిప్రభుతరభుజైర్గాఢమాలిక్యమానామ్ ।
 లబ్ధా స్తబ్ధాభికఫనిచయాభ్యాసవర్తీ హిమాద్రౌ
 శోభాం శుభ్రత్రినయనవృషోఽతపజ్కోపమేయామ్ ॥ ౫౬॥

స్థానే స్థానే సరణిధరణీభృద్భిరాగ్రహ్యామాణా
 తస్మి ఖేదాదుపపతి సరేత్త్వర్తి నీరైస్తథాఽస్యాః ।
 కుర్యాః పౌష్ట్యం స్థలతి న యథా భూషితా చక్రరత్నై -
 రాపన్నార్తిప్రశమనఫలాః సమ్పదోఽహల్యుత్తమానామ్ ॥ ౫౭॥

ఉత్తీర్ణస్తాం హరిగృహపురం ప్రాప్య తత్కౌతుకార్థీ

వ్యాలమ్బేథా మణిమయశిలాప్రౌఢసభ్యాలయాలీమ్ |
యత్తే ద్విష్టాః పవనయవనాస్తత్ర భక్తిం లభన్తే
కే వా న స్యుః పరిభవపదం నిష్ఫలారమ్భయత్నాః || ౫౮ ||

తత్ర వ్యక్తం దృషదీ చరణన్యాసమాసజ్య పూజ్యం
రాజ్యాధీశైర్విజయపదతః సేనసూరేర్భజన్స్వ |
తీర్ణాన్యన్యాన్యపి సుమనసో యాని దృష్టేవ భవ్యాః
సంకల్పన్తే స్థిరగణపదప్రాప్తయే శ్రద్ధధానాః || ౫౯ ||

సీవక్రాజ్ఞే భ్రమరలలితం సుభ్రువో ప్రేక్ష్య తత్ర
కాన్తారేఽభేస్తటమనుసరేస్సాభ్రమత్యాః ప్రసజ్గి |
వీచీన్సృత్త్యైస్తవ ఘనరవైర్వేణువాదైర్జనస్య
సంజీతార్థో నను పశుపతేస్తత్ర భావీ సమగ్రః || ౬౦ ||

సిన్ధోర్వేలాశిఖరిషు తవాభ్యాగమాత్పుష్పితేషు
స్థిత్యా రాత్రావవిరతరతశ్రాన్తవిద్యుద్వద్యధూకః |
కిష్కిత్యాపీకృతనిజతనుః పశ్చిమామాశ్రయేథాః
శ్యామః పాదో బలినియమనాభ్యుద్యతస్యేవ విష్ణోః || ౬౧ ||

సౌరాష్ట్రీణాం హృదీ విరచయన్ బిన్దుభిర్నాక్తికాలీం
పావిత్వార్థం నను నిజతనోః సిద్ధశైలం భజేథాః |
యః శ్శృంగస్థోన్నతజనగృహచ్ఛత్రగౌరాంశుభాసి
రాశిభూతః ప్రతిదిశమివ త్ర్యమ్బకస్యాట్టహాసః || ౬౨ ||

మన్యే నస్తం వృషభభగవత్పాదయుగ్ముజన్య
తత్రారూఢే త్వయి శిఖరిణః సిగ్ధవేణీసవరే |
భృంగువ్యాప్తావివ హి కుముదస్తస్య శోభా భవిత్రీ -
మంసన్యస్తే సతి హలభృతో మేచకే వాససీవ || ౬౩ ||

గన్ధాలీడైః కుసుమసలితైః పూజనాయాం జినేన్దో -
ర్వృన్దేఽలీనాం స్ఫురతి పరితో భావినీ కాఽపి శోభా |
భావార్జన్యే చికురనివయే వాఙ్జనాభే సలీలా -
మంసన్యస్తే సతి హలభృతో మేచకే వాససీవ || ౬౪ || -

(పాఠాన్తరమ్)

సమ్పూజ్యాఽఽరాత్రికరచనయా విద్యుతో మారుదేవం

స్తోత్రైర్మన్దోధ్వనితజనితైశ్చాభినన్ద్యాత్మశుద్ధ్యై |

అబ్రౌ స్త్రీణాం విషమసరణౌ శ్రోణీభారాలసానాం

సోపానత్యం కురు మణితటారోహణాయాగ్రయాయీ || ౬౫ ||

ఆస్థాయ శ్రీవృషభవిభునా సోయమష్టాపదాభః

పూతస్తేనాత్మని జలభృతే మానసత్యం విదధ్యాః |

యాస్తత్పార్శ్వన్మహానవిధయే స్వర్వశా స్నాన్తి వైవ

క్రీడాలోలాః శ్రవణపరుషైర్గరితైర్భాపయేస్తాః || ౬౬ ||

వర్షోత్కరైర్మామనముదయే విద్రుమాభాం వితన్వన్

మత్వా సిద్ధస్థలమనుపదం నర్తయన్ మోరసార్థాన్ |

నిత్యం శత్రుజ్ఞాయమనునయన్ వాతలూనైః ప్రసూనై -

ర్నానాచేష్టైరలద ! లలితైర్నిర్విశేస్తం నగేన్ద్రమ్ || ౬౭ ||

ఉద్యతోఽస్మాద్గురుయుగపదన్యాసమానస్య సమ్యగ్

వార్ధావస్తఃపులిననివసద్ద్విపపుర్యామవేయాః |

ప్రావృట్కాలే వహతి నిలయైర్యా జలాన్యద్ధిరద్ వో

ముక్తాజాలగ్రథితమలకం కామినీవాభ్రవృన్దమ్ || ౬౮ ||

శ్రేణీభూతాపణవిలులితవ్యక్తముక్తాముభధారాః

కాన్తాకాన్తిస్ఫురితతడితస్తోరణేన్ద్రాయుధాఢ్యాః |

నిత్యం నృత్యప్రహతమురజస్నిగ్ధగమ్భీరనాదాః

ప్రాసాదాస్తావం తులయితుమలం యత్ర త్తైస్సైర్విశేషైః || ౬౯ ||

భుక్త్వా సౌఖ్యం చతురవనితాగాత్రధారాగృహస్త -

స్ఫురైః పుష్పోపచనపవనశ్లిష్టరమ్భాః ప్రపశ్యన్ |

రోధః సిన్ధోరనుభవ ముదా యత్ర యోధా రమన్తే

ప్రత్యాదిష్టాభరణరుచయశ్చన్ద్రహోసవ్రణాఙ్కైః || ౭౦ ||

గర్జైరూర్జస్వలజలనిధేః ఙ్కోభభావం ప్రణేష్యన్

క్షేమావాప్తం త్రిదశనగరం త్వం విశేస్తాతపూతమ్ |

ద్యావాభూమ్యాః ప్రముదచరితం వక్త్రీ సాక్షాద్ద్యుమేషు

సీమన్తే చ త్వదుపగమజం యత్ర నీపం వధూనామ్ || ౭౧ ||

|| అథ శ్రీదేవకపత్తనవర్ణనమ్ ||

శస్త్రీత్యేవం గురుపరిచితం యత్పురం దహ్యామాన -

ధూపవ్యక్త్యా చికురవలయైర్నృత్యకృత్యే తుహస్తైః ।
 లక్ష్మీవాసామ్బుజమహమమీ షట్పదాస్తే న యదాస్య
 విత్తేశానాం న ఖలు చ వయో యోవనాదన్యదస్తి ॥ ౭౨ ॥

దణ్ణశ్చైత్యే కుసుమనిచయే బన్ధనం విప్రయోగో
 దాతుర్ ద్వారే చలకుటిలతా సుభ్రువోర్నాన్యలోకే ।
 కేశాసక్త్యా(?) హ్యగురుదహనోద్ధూతధూమస్య మన్యే
 విత్తేశానాం న ఖలు చ వయో యోవనాదన్యదస్తి ॥ ౭౩ ॥ -

(పాఠాంతరమ్)

రాత్రౌ యస్యాం కథమపి సమాసీయ సజ్ఞారికాభి -
 ర్వాసావాసం ప్రణయిసవిధే స్థాపితా యా నవోథా ।
 తాసాం భోగాదరణి రమణే దీపముద్దిశ్య ముక్తో
 ప్రీమూఢానాం భవతి విఫలప్రేరణచూర్ణముష్టిః ॥ ౭౪ ॥

లక్ష్మ్యాః స్థానం తదితి మతిమాన్ వర్ధయత్యూర్మిహస్తై -
 ర్ముక్తాయుక్తైః పురపరిసరే స్వాఙ్కమాసార్య సిన్ధుః ।
 తత్సుప్రాపైః కనకసికతారాశిగుప్తైః సఖీభిః
 సజ్కీడన్తే మణిభిరమరప్రార్థితా యత్ర కన్యాః ॥ ౭౫ ॥

కామాదేశాధమనసమయే లక్తకవ్యక్తపాద -
 న్యానైర్వానైర్మసృణఘుసృణాలేపనైర్వృత్త భిత్తౌ ।
 ముక్తాస్రగోభ్య విలులితకణైః కఙ్కణైః శీర్ణబన్దై -
 ర్నైశో మార్గః సవితురుదయే సూచ్యతే కామినీనామ్ ॥ ౭౬ ॥

ముక్తాహారా ఇవ వరభువః సన్తి యస్యాం విహారాః
 శాటీ పుర్యాః కువలయదృశః శ్రేయసీ పుష్పవాటీ ।
 శాలాస్త్యాగప్రకృతికృతిభిర్నిర్మితాః శ్రీవిశాలాః
 నిత్యజ్యోత్స్నాప్రతిహతతమోవృత్తిరమ్యాః ప్రదోషాః ॥ ౭౭ ॥

యైరాసన్గ్గదివ జలనిధేః ప్రాపి రత్నాకరత్వం
 సార్థం నిత్యం మునిగురుగుణోద్ధాతృభిస్తైర్ధీర్ఘ్నిర్ధామ్ ।
 శ్రాన్తం తారాన్వితమివ దివః ఖణ్ణముద్దణ్ణపుష్పం
 బద్ధాపానాం బహిరుపవనం కామినో నిర్విశన్తి ॥ ౭౮ ॥

రాజ్ఞఃసాధావలిషు తపనోత్సర్పణాత్సూర్యకాన్తై -

స్తవైర్షా య ఇహ జనితో దుష్కలేస్తాపరూపః ।
 తం చైత్యస్థాః సపది శరదశ్చన్ద్రపాదానువాదా -
 ద్వాస్యలుమ్నై స్ఫుటజలలవస్యన్దినశ్చన్ద్రకాన్తాః ॥ ౭౯ ॥

ధన్యాస్తేఽస్యాం ప్రతిదినమహో శ్రీగురోర్వక్రపద్మాన్
 ప్రాప్తస్యన్దం ప్రవచనరసం యే నిపీయైవ భవ్యాః ।
 శ్శృణ్వన్మ్యుచ్చైః పదరచనయా గాయనోద్గీతకీర్తిం
 త్వద్గమిభ్రధ్యనిషు శనకైః పుష్కరేష్వాహతేషు ॥ ౮౦ ॥

పీనోత్తుజ్గస్తనపరిచయో కఙ్కుకః పుష్పజాలైః
 పత్త్రైశ్చిత్త్రైర్భవతి రసనా పల్లవైః శేఖరశ్శిః ।
 ఆమ్నో భృక్ష్ణావలివలయితేఽస్మిన్ యుగే సాతిరేక -
 మేకః సూతే సకలమబలామణ్డనం కల్పవృక్షః ॥ ౮౧ ॥

వాతోద్ధాన్తైః సలిలపుష్పతైః షోభయన్తో మృగాక్షీ -
 ర్గాతుం వృత్తా గురుగుణపదం పుష్పలావణ్యభాజః ।
 సాధ్వీస్పర్శాదివ కలుషితాస్తోయదా యత్ర జాలై -
 ధూమోద్ధారానుకృతినిపుణా జర్జరా నిషృతన్తి ॥ ౮౨ ॥

కామోఽపి స్వం ప్రగుణయతి నో కార్ముకం పుష్పరూపం
 మౌర్వీభక్ష్ణాదివ నవవధూశ్వాసలోభాదలీనామ్ ।
 యూనాం చేతో వ్యథననిపుణైః కాక్షబాణైః సనాథై -
 తస్యారమ్భశ్చతురవనితావిభ్రమైరేవ సిద్ధః ॥ ౮౩ ॥

తస్యాం వప్తః సురగిరిగురుః కాఙ్కునః కాఙ్కునాభాం
 తుజైః శ్శృజైర్వహతి తరణేరప్యనుల్లఙ్ఘనీయః ।
 యన్మూర్ధన్తై రసికపురుషైః స్పృశ్యతే స్వర్గతోఽపి
 హస్తప్రాప్యస్తబకనమితో బాలమన్దారవృక్షః ॥ ౮౪ ॥

సిన్ధోస్తతానుజ ఇవ లసద్వీచివాసాస్తడాగ
 ఉద్యానాస్తనరుణవయసో దీర్ఘికాస్తస్య కాన్తాః ।
 తాసాం చఙ్కున్నయననలివైర్మోహితా మానసామ్భో
 న ధ్యాస్యన్తి వ్యపగతశుచస్త్యామపి ప్రేక్ష్య హంసాః ॥ ౮౫ ॥

బద్ధోత్పాహా గమనగహనే వాతవద్వాదిరాజీ
 రాజ్ఞః స్వర్ణాభరణసుభగః సామజానాం సమూహః ।

యస్యాం దానస్తవణనియతోదస్తహస్తః ప్రశస్తః
ప్రేక్ష్యోపాస్తస్ఫురితతడితం త్వాం తమేవ స్మరామి || ౮౬ ||

నవ్యో భవ్యైర్మరకతశిలానిర్మితోఽస్త్యాశ్రర్మోఽస్యాం
గర్జధానానుగతమురజః సాధునాథైః సనాథః |
నిత్యం వ్యాఖ్యాపరిషది వృతం తోరణైః కాఞ్చనీయైః
ప్రేక్ష్యోపాస్తస్ఫురితతడితం త్వాం తమేవ స్మరామి || ౮౭ || -
(పాలాస్తరమ్)

|| అథ శ్రీగురువర్ణనమ్ ||

తత్రాస్మాకం విభురభినవైః పాత్రవృద్ధైః పరీతః
స్పితచ్ఛాయో వకులకమలాం సన్నిదతే ప్రతీకైః |
కిన్త్వక్షుభో మనసి భగవాంశ్చారునార్యా విలాసైః
కాఞ్చత్సన్యో వదనమదిరాం దోహదచ్ఛద్మనాస్యాః || ౮౮ ||

నమ్రానేకక్షితిపతిశిరోమాలిరత్నైర్నఖానాం
సంయోగేన ప్రభుచరణయోర్ణాయతే సా విభూషా |
వ్యక్తేర్భిజం నటనరుచితశ్చన్ద్రకాణాం ప్రచారై -
ర్యామధ్యాస్తే దివసవిగమే నీలకణః సుహృద్ వః || ౮౯ ||

నిత్యాహ్లాదైః శ్రమణమణిభిస్తత్ర నేవ్యాంహ్రాపద్మ -
స్తేజోరాశిః ప్రసృమరయశా రాజతే సూరిసూర్యః |
యద్ధూరస్థో విదురమఘవాఽప్యాప్పుతే తాం న శోభాం
సూర్యాపాయే న ఖలు కమలం పుష్యతి స్వామభిఖ్యామ్ || ౯౦ ||

గత్వా సూర్యోదయనపురతస్తత్ర శోణాణుమూర్త్యా
భక్తిం చన్ద్రోదయరచనయా వ్యఙ్గాయన్నస్య సూరేః |
దర్శం దర్శం వదనమలసాం మోదపూర్ణం మోదపూర్ణాం పునీథాః
ఖద్యోతాలీ విలసితనిభాం విద్యుదున్నేషదృష్టిమ్ || ౯౧ ||

యస్య బ్రహ్మవ్రతమతిరతం బిభ్రతశ్చిత్తవృత్తిం
శచ్ఛాస్తస్యా అపి మధురతా నేతుమీశా న మోహమ్ |
పీనోరోజా సరసిజముఖీ షామమధ్యాఽఽయతాక్షీ
యా తత్ర స్యాద్ యువతివిషయే సృష్టిరాద్యేవ ధాతుః || ౯౨ ||

ప్రాప్తక్షోభా విజయిని గురౌ దేవనామ్నీహ పూర్వం

మోహదీనామసమపరిషచ్ఛక్కుయా శక్కుకల్పా ।
సామ్రాజ్యేఽస్య ప్రశమపవనైర్వేపమానాం భయాత్తాం
జాతాం మన్యే తుహినమథితాం పద్మినీం వాన్యరూపామ్ ॥ ౯౩॥ var శిశిరమథితాం

స్వామిన్యస్మిన్నధిగతవతి ప్రాజ్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీం
కీర్తిక్షీరైరగతి బహులైః ప్లావితం పజ్కుజాలమ్ ।
తస్యా లేపాదివ ఖలముఖం శ్యామికా వ్యాప్తిదమ్భా -
ద్విరోధేన్యం త్వదనుసరణక్లిష్టకాన్తేర్భిభర్తి ॥ ౯౪॥

॥ అత్రాన్తరే స్వామిచరితం కిఞ్చదుచ్యతే ॥

జమ్బూద్వీపే భరతవసుధామణ్ణనం కవ్చదేశో
యత్రామ్భోధిర్భవమనుకలం పూజయత్యేవ రత్నైః ।
పుచ్ఛన్ పూతా జననలలనైః సూరిణా యైరమూని
కచ్ఛిత్ భర్తుః స్మరసి రసికే త్వం హి తస్య ప్రియేతి ॥ ౯౫॥

చిన్తామణ్యాహ్వయజనయశో గాతుకామేక్షువాటే
శాలేయే వా జనయతి భృశం గోపికా సిద్ధమోహమ్ ।
వీణాపాణిర్లయముపగతా తద్గుణైర్యత్ర రాగా -
ద్భూయో భూయః స్వయమపి కృతాం మూర్ఛునాం విస్మరన్తి ॥ ౯౬॥

ఆస్తే తస్మిన్నగరముదితం శ్రీమనోరమ్యనామ
యోగే దూరాదుపగతవతాం యత్ర సాంయాత్రికాణామ్ ।
లోకే రాత్రిం నయతి లవవత్తద్వధూస్తత్ర దేశే
తామేవోష్ఠైర్విరహజనితైరశ్రుభిర్యాపయన్తి ॥ ౯౭॥

తత్ర శ్రేష్ఠీ శివగుణ ఇతి ప్రేయసీ తస్య భాణీ
తద్వేశ్మోత్తైర్మణిభరకరైర్లోహితే వ్యోమభాగే ।
ప్రాతర్భ్రాన్త్యా గమయతి తమిం కోకకాన్తాశుభోగై -
స్తామేవోష్ఠైర్విరహజనితైరశ్రుభిర్యాపయన్తి ॥ ౯౮॥ -

(పాలాన్తరమ్)

సుప్తాన్యేద్యుః కుసుమతలినే శ్రేష్ఠినః కామినీ సా
స్వప్నే సింహం త్రిదశమహసాపన్నసత్వా దదర్శ ।
హర్షోల్లాసాద్వికచనయనే కిఞ్చిదాకుఞ్చ్య నిద్రా -
మాకాఙ్క్షన్తిం నయనసలితోత్పిడరుద్ధావకాశామ్ ॥ ౯౯॥

ప్రాసౌత్సానుం జయమివ శచీ ద్యౌరివేన్ద్రం సమగ్రం
భర్తుస్తస్మాదతిశయిరసాద్వల్లభత్వం గతా సా ।
గాయత్యుచ్చైర్హస్తతి రమతే మోదతే స్మాలివర్తైః
ప్రాయేణైతేఽరమణవిరహేష్వజ్జనానాం వినోదాః ॥ ౧౦౦ ॥

స్ఫితో బాలః సురతరురివానుక్రమద్వైరిసింహే -
త్యాఖ్యాం బిభ్రద్విజయపదతో దేవనూరేః కదాచిత్ ।
వాక్యైర్బుద్ధ్యా ప్రణయవివశాం మాతరం ప్రాహ దాన్త -
స్తామున్నిద్రామవనిశయనాసన్నవాతాయనస్థః ॥ ౧౦౧ ॥

మతర్యాచే విషయవిరతస్తస్మివేశం వ్రతాయ
మాయాజాలం వికృతివిరసం కస్య నోద్వేగహేతుః ।
సీ విక్షేప్తుం విరహావికృతాం న ప్రగల్భాఽపి శక్తా
గల్లాభోగాత్ కఠినవిషమామేకవేణీం కరేణ ॥ ౧౦౨ ॥ var గణ్ణాభోగాత్

శ్రుత్వాఽకస్మాదితి సుతవచో విద్యుదాపాతకల్పం
మూర్ఛాఽతుచ్ఛవ్యథనకథనైః సజ్కుచద్విస్మితాక్షీ ।
జాతామాతాఽవచనవిషయాఽసహ్యాదుఃఖాభిఘాతాత్
సాభ్రేఽహ్నివ స్థలకమలినీం న ప్రబుద్ధాం న సుప్తా ॥ ౧౦౩ ॥

మాతుర్దుఃఖోదయమపదయం భావయిత్వా కుమారో
వీరేత్యాఖ్యామివ నియమయన్ భావినీం వర్ధమానః ।
పిత్రో సత్వే వ్రతపరిచయో నేత్యయం నిశ్చికాయ
ప్రాయః సర్వో భవతి కరుణావృత్తిరార్ద్రాన్తరాత్మా ॥ ౧౦౪ ॥

మాతాపిత్రోర్దివి పరిగమే స స్వయం ప్రాత్తదీక్ష -
శ్చక్రే వక్త్రేతరమతిధృతిః సూరిరాజా స్వశిష్యః ।
తస్య జ్ఞానం చరణమరుణప్రాథతేజం స్తుమః కిం
ప్రత్యక్షం తే నిఖిలమచిరాద్ బ్రాతరుక్తం మయా యత్ ॥ ౧౦౫ ॥

పట్టే న్యస్తః స ఇహ గురుణ బన్ధిరే గన్ధపుర్యాం
ఖైకాద్రీలా ౧౭౧౦ శరది సమహం రాధసమ్యగ్గశమ్యామ్ । ?
లోకైస్తత్రానిమిషనమతా ??? నేత్రే యదేతన్ - two syllables missing
మినక్షోభాచ్ఛలకువలయశ్రీతులామేష్వతీతి ॥ ౧౦౬ ॥

మత్వా గచ్ఛే వరసరసి నః సోఽయముదూభతపద్మేఽ -

మీనక్షోభాచ్చలకువలయశ్రీతులామేష్యతీతి || ౧౦౬ || -

(పాఠాంతరమ్) last two lines

సోయం స్యామీ విజయపదతః శ్రీప్రభేత్యాహ్వాయైవ
లక్ష్మ్యో వాణ్యా జయతి నిలయో దర్శనాదస్య పూర్వమ్ |
వారాః వక్తుం కృతనరతనోర్దక్షిణస్తే శుభాయ
యాస్యత్యూరుః సరసకదలీస్తమ్భగౌరశ్చలత్వమ్ || ౧౦౭ ||

ఏతద్వృత్తం సురశిఖరిణస్తుజ్గళః శ్చేషు సిద్ధై -
ర్గీతం పీత్వా పరమరసికా స్వర్జనానాం వదూట్యః |
రమాభస్తమ్భాఽలయముపగతా భర్త్యయోగే భజన్తి
సద్యః కణ్ఠమ్యుతభుజలతాగ్రన్తి గాఢోపగూఢమ్ || ౧౦౮ ||

తేజఃపుష్కారినకరకరస్పర్ధిభిర్దుర్నిరీక్ష్యం
శాస్త్రస్వాస్త్రం తపనరపతిం ప్రాప్య నమ్రీకృతాఙ్గః |
అత్రోద్భూతాం సుకృతసరసాం కింవదన్తిం విదగ్ధో
వక్తుం ధీరస్తనితవచనైర్మానినీం ప్రక్రమేథాః || ౧౦౯ ||

ప్రాతుర్భూతే దినముఖసఖే సౌరతేజస్త్రిధాఽపి
విశ్వం వ్యాప్తం కథయతి మహీనాథ ! నాన్తి విశేషః |
కామక్రీడానిరతమిథునాయుత్సృజంస్త్యక్షనిధ్రం
మన్ద్రస్నిగ్ధైర్ధ్వనిభిరబలావేణీమోక్షోత్సుకాని || ౧౧౦ ||

సభ్యాస్థాయామిహ భగవతీపాఠపూర్వోత్తరాద్యా -
ధ్యాయవ్యాఖ్యా భవతి తదను శ్రీగురోర్గీతవృత్తైః |
గన్ధర్వాలీ సుఖయతి జనం సోత్సవం శ్రోత్రపేయైః
కాన్తోదస్తః సుహృదుపహృతః సజ్జమాత్కిశ్చోదూనః || ౧౧౧ ||

శిష్యాధ్యాయోఽవ్రతవిరమణం తత్ర బాహూర్ధిదేశ
కీర్త్యజ్కూరానివ రజతజద్వాదశోద్యద్దశాఙ్కాన్ |
వాత్సల్యాని ప్రవరవసనైర్నామజాపోఽర్హదాదేః
పూర్వాభాష్యం సులభవిపదాం ప్రాణీనామేతదేవ || ౧౧౨ || var సురలవిపదాం

అర్హత్పూజాకుసుమరచనైర్నన్యమన్తోత్సవశ్రీ -
ర్దానం పాత్రేష్యభయసహితం భావనా భావనాట్యమ్ |
పర్వణ్యేవం నవనవభవైర్వార్షికే కల్పపాఠః

పూర్వాభాష్యం సులభవిపదాం ప్రాణినామేతదేవ ॥ ౧౧౩ ॥ var సురలవిపదాం
(పారాస్తరమ్)

కర్తుం కశ్చిత్స్పృహయతి పునస్తీర్థయాత్రాం ససజ్ఞం
కశ్చిద్వోడుం వ్రతవిధిభరం వోపధానాణి కాచిత్ ।
ఇత్థం సజ్ఞో గురుగురులసద్భక్తిరద్యాపి ధర్మే
సజ్కత్వైస్తైర్విశతి విధినాఽవైరిణాఽరుద్ధమార్గః ॥ ౧౧౪ ॥

ఏవం నిత్యోత్సవపరిచయైరాశ్రితోఽపి ప్రకామం
మేఘః శిష్యో గురుపదయుగానేవయా విప్రయుక్తః ।
సర్వం బాహ్యం మనసి రసికో మన్యమానః సునేత -
స్తావముత్కణ్ణావిరచితపదం మన్ముఖేనేదమాహ ॥ ౧౧౫ ॥

పూర్ణాచన్ద్రస్తవ ముఖవిభాం భావయత్యేష పూర్ణాం
తేజస్విత్వం స్పృశతి తరణిర్ధీరతాం మేరురద్రిః ।
అమ్భోవాహః ప్రవహతి తథాఽనోపకారప్రకారం
హస్తైకస్థం క్వచిదపి న తేఽభీరుసాదృశ్యమస్తి ॥ ౧౧౬ ॥

తస్మాదస్మాద్దశజనమనస్తస్వన్నిరీక్షామృతేన
దిష్ట్యా పుష్టం క్వచిదపి రతిం నాప్పుతే వస్తుగత్యా ।
నామాలమ్బాత్సహమహమహో వాసరాణి వ్రజన్తి
దిక్సంసక్తప్రవిరలఘనవ్యస్తసూర్యాతపాని ॥ ౧౧౭ ॥

రాకాచన్ద్రోఽభ్యుదయిని భవద్వక్రమారోప్య బుధ్యా
ధ్యానాధీనః క్షణమపి సుఖం చేతసి స్థాపయామి ।
అశ్రేస్తావన్ముహురుపచితైర్దృష్టిరాలుప్యతే మే
క్రూరస్తస్మిన్నపి న సహతే సజ్జమం నౌ కృతాన్తః ॥ ౧౧౮ ॥

వక్తార్థం తే సమధిత విధిః శారదేన్దోర్విభూషాం
సారణ్ణాక్ష్ణోర్నయనవిధయే తద్వయోర్యోగ ఆసీత్ ।
వ్యోమారణ్యే తుహినకపటాదిస్తుకాన్తాఽరుదత్తన్
ముక్తాస్థూలాస్తరుకిసలయేష్యశ్రులేశాః పతన్తి ॥ ౧౧౯ ॥

దాసీభూతం ప్రభునవయశో జ్యోతిషాం పుణ్డరీక -
ఖణ్డం మన్యే సరసి హసితం నిర్మితే సమీరాన్ ।
ఆమోదాధ్యాన్ వరుణకకుభః పూర్వభాగేఽభ్యుపేతాన్

పూర్వం స్పృష్టం యది కిల భవేదఙ్గమేభిస్తవేతి || ౧౨౦||

జానే దిగ్భిః పవనచమరైర్వీజ్యసే త్వం తదేతా -
శ్చన్ద్రో జ్యోత్స్నామలయజరపైరరచ్చయన్ పశ్చిమాయామ్ |
నత్యేవైవం వదతి భగవద్వన్దనే వృత్తిభాజో
సీచైర్గచ్ఛత్యుపరి చ దశా చక్రనేమిక్రమేణ || ౧౨౧||

పృథ్వీపాథః పవనతరవశ్చన్ద్రసూర్యాదిదేవా -
స్త్యాం సేవన్తే బహురచనయా దూరతోఽపి ప్రశస్తాః |
మత్పత్వం వా గగనశకలం దూయతే కేవలం యద్
గాఢోష్యాభిః కృతమశరణం త్వద్వియోగవ్యథాభిః || ౧౨౨||

చేతోవాక్యే మమ నిగదతోఽన్యోన్యమాశ్వాసనాయ
ధ్యానాధీనైః స్తవనకథనైర్నియతే దిష్టమేవమ్ |
పశ్చాత్సాక్షాత్సుభగ ! భగవత్సంకమే సర్వవృత్తం
నిర్వేక్ష్యావః పరిణతశరచ్చన్ద్రికాసు క్షపాసు || ౧౨౩||

ధన్యాం మన్యస్తదుషసి విభో ! స్యామహం విశ్వవిశ్వే
యస్యాం రాత్రో లయనిలయగః సంలయే త్వాం నిషేవే |
తాం నిద్రామప్యతిశయముదా సంస్తువే ధ్యానముద్రాం
దృష్టః స్వప్నోఽకితవ ! రమయన్ కామపి త్వం మయేతి || ౧౨౪||

బాలస్యాఽనుక్షణకృతనతేర్మే స్వవిజ్ఞప్తిరేషా
భావ్యా స్వామిన్ ! హృదయవిషయే సన్నిధేయో విధేయః |
అర్యాశ్చర్యానుగతమనసో వర్తమానే యదర్థా -
దిష్టే వస్తున్యపచితరసాః ప్రేమరాశి భవన్తి || ౧౨౫||

విజ్ఞప్యైవం ప్రవచననృపం శ్రీవినీతాభిధానో -
పాధ్యాయేన్ద్రైర్విపులమతిభిః సేవితం తన్నివృత్తః |
తత్యుత్సృక్తానునమనముఖోదన్తవృన్దైర్మమాపి
ప్రాతః కున్దప్రసవశిథిలం జీవితం ధారయేథాః || ౧౨౬||

ఏవం దేవ ! త్వయి వినిహితం కార్యమార్యం విచార్య
వ్యక్తం శక్తిం సహృదయసుహృత్ ! తావకీమత్ర చార్థే |
అఙ్గీకారం ద్రథయతి తవాధ్వానధారాప్రసారః
ప్రత్యుక్తం హి ప్రణయిషు సతామీప్సిత్థార్థక్రియైవ || ౧౨౭||

పూర్వం మోదాత్తపన్వపతినామే స్వనేవాకుమారీ
సాభాగ్యాఢ్యా ప్రణయసరసోద్వాహితా తద్వియుక్తేః ।
తాపం హృత్వా విచర జలదాభీష్టదేశాన్ యథేచ్ఛం
మా భూదేవం క్షణమపి చ తే విద్యుతా విప్రయోగః ॥ ౧౨౮ ॥

స్థిత్యాస్థాయాం మునిపతిపురోఽసౌ నిస్సప్తార్థరూపీ
దివ్యధ్వానైర్జలధరవరో వాచికం వ్యాచచక్షే ।
జాతస్తస్మాన్మునినరపతిః సప్రసాదో వినేయే
కేషాం న స్యాదభిమతఫలా ప్రార్థనా హ్యుత్తమేషు ॥ ౧౨౯ ॥

ప్రత్యాగత్య ప్రణయిహృదయామ్భోధరేణాదరేణా -
దిష్టాం వార్తాం గురుగురుతరానుగ్రహవ్యజ్ఞానీం సః ।
శ్రుత్వా జ్ఞానాచరణచరణోద్భూతభాగ్యప్రతిష్ఠాన్
భోగానిష్ఠానవిరతసుఖం భోజయామాస శశ్వత్ ॥ ౧౩౦ ॥

మాఘకావ్యం దేవగురోర్మేఘదూతం ప్రభప్రభోః ।
సమస్యార్థం సమస్యార్థం నిర్మమే మేఘపణ్డితః ॥ ౧౩౧ ॥

॥ ఇతి మహామహోపాధ్యాయశ్రీమేఘవిజయవిరచితో
శ్రీమేఘదూతసమస్యాలేఖః సమూర్ణః ॥

Encoded and proofread by Pallasena Narayanaswami ppnswami at gmail.com

—
meghadUtasamasyAlekhaH by Meghavijaya
pdf was typeset on March 24, 2024
—

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

